

ROSSIYADA YOSHLARNI IJTIMOY QO'LLAB-QUVVATLASH VA ISH BILAN TA'MINLASH

J. B. Jabborov,
Guliston davlat universiteti o'qituvchisi
+99899-699-23-95

K. Madaminova,
Guliston davlat universiteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Rossiya yoshlari bandligi masalasi va ular bilan olib boriladigan ijtimoiy ish shakllari bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Yoshlar bandligi, yoshlar ishsizligi, ta'lim, kasbiy qayta tayyorlov, 'qish, bandlik, ishsizlik.

Аннотация:

В данной статье излагается вопрос занятости молодежи России и формы социальной работы, проводимой с ней.

Ключевые слова: Занятость молодежи, безработица молодежи, образование, профессиональная переподготовка, профессиональная подготовка, занятость, безработица.

Abstract:

Youth employment, youth unemployment, education, professional retraining, vocational training, employment, unemployment.

Keywords: Youth employment, youth unemployment, education, professional retraining, vocational training, employment, unemployment.

Mehnat bozorida yoshlar zaif va shu bilan birga istiqbolli fuqarolar guruhini anglatadi. Bir tomondan, u yuqori harakatchanlik, tez o'rganish qobiliyati, energiya, sezilarli samaradorlik bilan ajralib turadi, boshqa tomondan, u mehnat bozorida ko'plab muammolarga duch keladi:

- mehnat beqarorligi,

- past raqobatbardoshlik,
- mahorat etishmasligi,
- past mehnat munosabati,
- ishsizlik.

Rossiyada yoshlarni ish bilan ta'minlashning samarali sharoitlarini yaratish uchun ijtimoiy himoya tizimi yaratildi. Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimi-faoliyat sohalari va mulkchilik shaklidan qat'iy nazar, xo'jalik yurituvchi sub'ektlar tomonidan majburiy bajarilishi uchun davlat tomonidan belgilangan ijtimoiy kafolatlar, qonun hujjatlari tizimi. Ijtimoiy himoya qilishning aniq choralari milliy va mintaqaviy darajada, shuningdek tashkilotlar darajasida amalga oshiriladi.

Mehnat bozorida yoshlarni ijtimoiy himoya qilish yo'nalishlaridan biri bandlikni tartibga solish bo'yicha chora-tadbirlar majmuini amalga oshirishdir.

Yoshlarni ish bilan ta'minlash muammosi mehnat xizmatlari, ta'lim muassasalari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari, tashkilotlar tomonidan maqsadli ravishda hal qilinadi. Yaratilgan yoshlar mehnat birjalari yoshlarning turli yosh guruhlariga ishga joylashish, shuningdek, kasbga yo'naltirish va mehnat bozorida talab qilinadigan kasblarni o'rgatish masalalarida yordam beradi. Rossiyada yoshlarni ish bilan ta'minlash markazlari kasbiy maslahat, psixologik, huquqiy, axborot yordamini taqdim etadi, vaqtincha ish bilan ta'minlashni tashkil qiladi, jamoat ishlarida qatnashadi va bo'sh ish o'rinlari yarmarkalarini o'tkazadi. Bo'sh ish o'rinlari yarmarkalari bo'sh ish o'rinlari banki bilan tanishtiradi va ish beruvchi bilan ish bilan ta'minlash to'g'risida to'g'ridan-to'g'ri aloqani tashkil qiladi. Mehnat faoliyatining ayrim turlari bo'yicha ixtisoslashtirilgan yarmarkalar mavjud.

Rossiyada yoshlar mehnat markazlari yoshlarning mehnat bozoriga samarali integratsiyalashuvi, mehnat faoliyatining zamonaviy talablariga osonroq moslashish, yoshlar muhitidagi ijtimoiy keskinlikni kamaytirish uchun sharoit yaratmoqda. Bunga quyidagilar orqali erishiladi:

- yoshlarning qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ish bilan ta'minlashda vositachilik xizmatlarini ko'rsatish;
- bandlik sohasida huquqiy yordam ko'rsatish;
- boshqaruvning bozor shakllariga ijtimoiy-psixologik moslashish;
- ish o'rinlari, qayta tayyorlash dasturlari uchun axborot bazasini yaratish;
- yoshlarni o'qitish va kasbiy mahorat, bilim olish tizimlarini joriy etish.

Bozor islohoti sharoitida yoshlarni ijtimoiy himoya qilish tizimi:

Ishsizlikdan ijtimoiy himoya qilish va samarali bandlikka ko'maklashish asoslari Xalqaro Mehnat Tashkiloti (XMT) tomonidan 1988 yil 21 iyundagi 168 - sonli "Bandlikka ko'maklashish va ishsizlikdan himoya qilish to'g'risida"gi Konvensiyada belgilangan. Bu to'liq, samarali va erkin tanlangan bandlikni yaratishga hissa qo'shadigan tizimni yaratish zarurligini ko'rsatadi va tadbirkorlar ishchilarga samarali ish taklif qilishdan manfaatdor bo'lishadi va ishchilar bunday ish qidirishadi. Konvensiya mehnat bozorida qiyin ahvolda bo'lgan va barqaror ish qidirishda qiyinchiliklarga duch keladigan odamlar toifalarini belgilaydi. Ular orasida yoshlar ajralib turadi. Konvensiya davlatlarni, birinchi navbatda, mehnat bozorida muammolarga duch kelgan fuqarolar foydasiga bandlikka ko'maklashish dasturlarini amalga oshirishga chaqiradi.

- ishsizlik nafaqasi oluvchilar va ularning qaramog'idagi shaxslarga tibbiy yordam ko'rsatishni ta'minlashga intiladi;
- nafaqa to'lanadigan davrlar ijtimoiy ta'minot bo'yicha nafaqa olish huquqini olishda va agar kerak bo'lsa, nogironlik, qarilik va boquvchisini yo'qotganlik uchun nafaqalarni hisoblashda hisobga olinishini ta'minlashga intiladi.¹

Rossiyada ijtimoiy himoyaning asosiy qoidalari Rossiya Federatsiyasi Konstitutsiyasida mustahkamlangan. Asosiy qonunning 7-moddasida shunday deyilgan: "Rossiya Federatsiyasida odamlarning mehnati va sog'lig'i muhofaza qilinadi, kafolatlangan eng kam ish haqi belgilanadi, oila, onalik, otalik va bolalik, nogironlar va keksa fuqarolar uchun doimiy qo'llab-quvvatlash ta'minlanadi, ijtimoiy xizmatlar tizimi rivojlanmoqda, davlat pensiyalari, nafaqalari va ijtimoiy himoyaning boshqa kafolatlari o'rnatiladi"². Rossiya Federatsiyasi Konstitutsiyasining 39-moddasida davlat pensiyalari va ijtimoiy nafaqalar belgilanadi. Ixtiyoriy ijtimoiy sug'urta, ijtimoiy ta'minotning qo'shimcha shakllarini yaratish va xayriya ishlari rag'batlantiriladi. Davlat aholini ijtimoiy himoya qilish to'g'risidagi qonunchilikni ishlab chiqdi. Unda ijtimoiy kafolatlar, ijtimoiy himoya choralari, ijtimoiy sheriklik masalalari, mehnat nizolarini hal qilish ko'zda tutilgan. 2013 yil fevral oyida Rossiya federatsiyasi mehnat va ijtimoiy rivojlanish vazirligi

¹ Раздел VII. Специальные положения для лиц, впервые обращающихся с заявлением о трудоустройстве, Статья 5.

² Конституция Российской Федерации, Раздел первый. Основные положения, Глава 1. Основы конституционного строя, Статья 7.

bo'sh vaqtlarida 14 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan voyaga yetmagan fuqarolarni, ish topishda qiynalayotgan ishsiz fuqarolarni, birinchi marta ish qidirayotgan boshlang'ich va o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi bitiruvchilarining 18 yoshdan 20 yoshgacha bo'lgan ishsiz fuqarolarni vaqtincha ish bilan ta'minlashni tashkil etish bo'yicha davlat xizmatining federal standarti tasdiqlandi.

Qonun hujjatlariga muvofiq, ijro etuvchi hokimiyat organlari vakillari:

1. ishsiz yoshlarga kasbiy tayyorgarlik va qayta tayyorlashda yordam beradi;
2. pullik jamoat ishlarini taqdim etish;
3. ishsizlik nafaqalarini to'lash;
4. ish bilan ta'minlash xizmati organlari yo'nalishi bo'yicha kasbiy tayyorgarlik, malaka oshirish, qayta tayyorlash davrida, shu jumladan vaqtincha mehnatga layoqatsizlik davrida stipendiyalarni to'lash;
5. kasbga yo'naltirish xizmatlarini raqobatbardosh kasblar, ish bilan ta'minlash bo'yicha maslahat xizmatlari;
6. psixologik yordam ko'rsatadi.

Yoshlarni ijtimoiy himoya qilish tizimi nafaqat ishsizlarni, balki ish bilan band bo'lganlarni ham qamrab oladi. Mehnat qonunchiligi mehnat haftasini, ish kunini, mehnatni muhofaza qilishni cheklash orqali mehnat yoshlarini tartibga soladi va himoya qiladi.

Yoshlarni ish bilan ta'minlash uchun ijtimoiy yordam quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi.

1. Yoshlar ta'limi. Ta'lim sohasida yoshlarning kasbga tayyorgarlikka an'anaviy yo'nalishi, ko'plab ta'lim muassasalarida eskirgan o'quv dasturlari va doimiy o'zgarib turadigan iqtisodiy talablar, shuningdek, ta'lim muassasalari va korxonalar o'rtasidagi aloqalarning zaiflashishi, bozor sharoitida insonning ijtimoiy yo'nalishini kam baholash o'rtasida ziddiyatlar mavjud. Ta'limning ushbu salbiy xarajatlarini ularni hal qilishda biroz boshqacha yondashuvlarni talab qiladi. Ta'lim faol tayyorgarlikni, shu jumladan ta'limning nazariy va amaliy shakllarining o'zaro bog'liqligini ta'minlashi kerak.

O'quv jarayonida quyidagi vazifalar hal qilinishi kerak:

- * talabalarda kelajakdagi mutaxassislik, uning mazmuni, olingan kasbiy bilimlarni qo'llash yo'nalishlari va shakllari to'g'risida yanada yaxlit g'oyani yaratish;
- * nazariy va amaliy o'quv kurslarining yaqin aloqasini ta'minlash;
- * ilmiy va amaliy faoliyat ko'nikmalarini shakllantirish;

* yoshlarning kasbiy imkoniyatlaridan xabardorligi, ularning kasbiy o'sish yo'llarini belgilashi;

* kelajakdagi amaliy faoliyatda kasbiy kompetentsiya va madaniyatni rivojlantirish;

* ilmiy bilimlarni amaliyotga muntazam ravishda joriy etishga ko'maklashish, xususan, kelajakdagi kasbiy faoliyat sohasidagi Real vaziyatni modellashtirish orqali;

* shaxsiy o'sishni, ma'naviy va axloqiy kamolotni, axloqiy va psixologik fazilatlarni, ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.

Rossiya ta'limining asosiy strategiyalari:

- bozor sharoitlarini hisobga olgan holda ta'limning bugungi kun talablariga muvofiqligi;

- ta'limni raqobatbardosh, ijtimoiy ahamiyatga ega mutaxassisliklarga yo'naltirish, masalan, top-menejerlar, logistlar tayyorlash;

- ta'lim xizmatlari doirasini kengaytirish;

- kasbiy kompetentsiya, muvaffaqiyatga erishish uchun o'zini o'zi rag'batlantirish, maqsadga yo'naltirilgan shaxsiy fazilatlarni shakllantirishga hissa qo'shadigan faol ta'lim shakllarini izlash;

- keyinchalik ish bilan ta'minlash bilan ta'lim olish imkoniyatini kengaytirish.

Ta'lim va mehnat faoliyatiga muvofiqlik davlat siyosatining eng muhim vazifalaridan biridir. Aholining o'zgaruvchan talablariga va Rossiya jamiyati va iqtisodiyotini rivojlantirishning istiqbolli vazifalariga muvofiq Rossiya ta'limining yuqori sifatini ta'minlash maqsadida 2013-2020 yillarga mo'ljallangan "ta'limni rivojlantirish" davlat dasturi ishlab chiqildi. U "kasbiy ta'limni rivojlantirish" kichik dasturini o'z ichiga oladi, uning vazifalari hududlarning xususiyatlarini hisobga olgan holda kasb-hunar ta'limi tashkilotlari tarmog'ini shakllantirish, zamonaviy iqtisodiyot talablariga muvofiq ta'lim tizimi texnologiyalarini modernizatsiya qilish, amaliyot vazifalari va aholi talablariga javob beradigan uzluksiz ta'limni shakllantirishdir. Moskva shahrining 2009 yil 30 sentyabrdagi 39-sonli "Yoshlar to'g'risida" gi qonunida yoshlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida yoshlarning kasbiy tayyorgarligi va kasbga yo'naltirish tizimini rivojlantirish va takomillashtirish dasturi amalga oshirilganligi qayd etilgan:

1. Yoshlarni kasbga yo'naltirish markazlarini yaratish;
2. Yosh fuqarolarning mehnat huquqlarini buzish masalalari bo'yicha "ishonch telefoni" xizmatini yaratish.

2. Kasbiy qayta tayyorlash. Mutaxassislarni qayta tayyorlash, qoida tariqasida, keng Profil bo'yicha amalga oshiriladi. Yoshlar har doim ham ma'lum bir kasbda amaliy ko'nikmalarning yetishmasligi tufayli o'zlarini kasbda anglay olmaydilar. Mehnat sohasi har doim o'zgarib turadi va dastlabki tayyorgarlikdan olingan bilimlar tezda eskiradi. Bu ishlab chiqarish jarayoni bilan interfaol aloqalarni saqlashga imkon beradigan qo'shimcha ta'limdir. Qo'shimcha ta'lim mehnat bozori talabiga tezda javob beradi va shunga mos ravishda istiqbolli yo'nalishlardan biri ekanligini anglashimiz lozim. Malakali ishchi kuchiga talab ortib borar ekan, kasbiy tayyorgarlikka bo'lgan ehtiyoj ham ortib boraveradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Конституция Российской Федерации, 12 декабря 1993 года.
2. “Bandlikka ko'maklashish va ishsizlikdan himoya qilish to'g'risida”gi Konvensiya.
3. Всероссийская общественная организация «Молодая Гвардия Единой России» поддерживает идеи Всероссийской политической партии «Единая Россия».
4. «Молодежный союз "Преемники"» (Не обновлялся с 1 июня 2008г.)

